

Αθήνα/Θεσσαλονίκη, 21 Απριλίου 2016

Σχόλια - κριτικές παρατηρήσεις επί των διατάξεων και της εφαρμογής του Ν. 4375/2016 (Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας», αναδιατύπωση - ΦΕΚ Α 51).

Το κείμενο αυτό συντάχθηκε με σκοπό την κριτική κατανόηση του νέου κανονιστικού πλαισίου σχετικά με την υποδοχή και τις διαδικασίες που αφορούν ασύλου και συναφή ζητήματα. Κυρίως να εξετάσει τις διατάξεις εκείνες που επιχειρούν να εφαρμόσουν την άτυπη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016. Το κείμενο αυτό θα εστιάσει συνεπώς στις διαδικασίες και τους κανόνες που ρυθμίζουν την επανεισοδοχή στην Τουρκία. Σημειωτέον ότι στις πρώτες υποθέσεις κατά την εφαρμογή του νόμου, θωρήθηκε ότι η Τουρκία αποτελεί εκ προοιμίου ασφαλή χώρα, χωρίς να αναζητούνται εγγυήσεις για την κάθε περίπτωση ξεχωριστά.

Ο νέος νόμος¹ αφενός ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ για τη χορήγηση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, αφετέρου επιδιώκει να αντιμετωπίσει τα άμεσα προβλήματα που δημιουργούνται από τις πρόσφατες εξελίξεις στο προσφυγικό. Κινούμενος στα δύο αυτά παράλληλα επίπεδα, δημιουργεί ένα περίπλοκο σύστημα εξέτασης αιτήσεων ασύλου και μεταχείρισης αιτούντων άσυλο.

Στα θετικά του σημεία μπορεί να καταγραφούν η πρόβλεψη για κατά κανόνα ελεύθερη διαμονή σε κέντρα φιλοξενίας των αιτούντων άσυλο, η ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν τους ασυνόδευτους ανήλικους (μολονότι εκκρεμεί η έκδοση προεδρικών διαταγμάτων που θα ρυθμίζουν λεπτομερώς ζητήματα που αφορούν τον ορισμό επιτρόπου ή εκπροσώπου), η θέσπιση κανονικής διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων ασύλου και η εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων ασύλου με τη χορήγηση καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.²

¹ <<http://www.forin.gr/laws/law/3464/nomos-4375-2016#!/?q=συμφωνίαεπανεισοδοχης&p=1&article=23133,23147,23148,23151>>

² Βλ. άρθρο 22. Προβλέπεται η χορήγηση του καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε όσους έχουν υποβάλει αίτηση ασύλου έως και πέντε έτη πριν την έναρξη ισχύος του νόμου και η εξέτασή της εκκρεμεί σε δεύτερο βαθμό. Γεννάται πάντως ένα ερμηνευτικό ζήτημα της συγκεκριμένης

Οι θετικές, ωστόσο, διατάξεις του νόμου υπονομεύονται είτε από την ανάγκη έκδοσης κανονιστικών διοικητικών πράξεων για την εφαρμογή τους είτε από την ύπαρξη ειδικών ή μεταβατικών διατάξεων που στην πράξη εν πολλοίς τις αναιρούν. Αναλυτικότερα:

A) Αιτήσεις ασύλου

Στην πράξη λειτουργούν παράλληλα **τρεις διαδικασίες εξέτασης αιτημάτων ασύλου**: α) η κανονική διαδικασία: προβλέπει πολυτελείς διαδικασίες εξέτασης με συνέντευξη, μεγάλες προθεσμίες προσφυγών, σύντομη κράτηση 25 ημερών στα ΚΥΤ (Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης) και μεταφορά σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας.

β) η ταχύρρυθμη διαδικασία: αφορά προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές αιτήσεις ή αιτήσεις από όσους προέρχονται από ασφαλή χώρα ή παραπλανούν τις αρχές κλπ. Προβλέπει κάπως πιο σύντομες προθεσμίες.

γ) η κατά παρέκκλιση διαδικασία: αφορά μαζικές αφίξεις σε λιμάνια κλπ. Πρακτικά, εδώ έχουμε μια διαδικασία 10-14 ημερών και στους δύο βαθμούς.

B) Κράτηση

Τίθεται ως κανόνας η ελεύθερη διαμονή των αιτούντων άσυλο, αλλά ταυτόχρονα προβλέπεται η δυνατότητα κράτησης των νεοεισελθόντων υπηκόων τρίτων χωρών αρχικώς κατ' ανώτατο όριο 25 ημερών στο ΚΥΤ (άρθρο 14). Η εν λόγω κράτηση («περιορισμός της ελευθερίας» κατά την ορολογία της εν λόγω διάταξης) διατάσσεται με απόφαση του Διοικητή του ΚΥΤ προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία ταυτοποίησης. Επιτρέπεται η de facto κράτηση έως και 3 ημέρες, προκειμένου να διεκπεραιωθεί η αρχική ταυτοποίηση του προσώπου, ώστε να μπορεί να εξατομικευθεί η απόφαση περιορισμού της ελευθερίας. Δεδομένου ότι τα ΚΥΤ ιδρύονται με Κοινή Υπουργική Απόφαση (άρθρο 10) ανακύπτει πρακτικό ζήτημα, ποιος είναι αρμόδιος για την έκδοση των αποφάσεων «περιορισμού της ελευθερίας» στις περιπτώσεις de facto μετατροπής των πρώην hot spots σε ΚΥΤ (δηλαδή σε

διάταξης, διότι η αιτιολογική έκθεση του νόμου αναφέρει ότι «προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία οι οποίοι παραμένουν με το καθεστώς του αιτούντος στη χώρα για διάστημα, από τουλάχιστον 5 έως 15 χρόνια, χωρίς να έχει ακόμα εξετασθεί οριστικά η αίτησή τους για διεθνή προστασία ή η υπαγωγή τους σε καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. ... Με την παράγραφο 1 στοιχείο α του προτεινόμενου άρθρου 23 του παρόντος σχεδίου νόμου, επί τη βάσει της ως άνω διαμορφωθείσας αντικειμενικής κατάστασης και με στόχο την επιτάχυνση της εξέτασης των εκκρεμουσών αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε δεύτερο βαθμό, στο πλαίσιο μιας δίκαιης διαδικασίας, προβλέπεται ρύθμιση, με την οποία θα χορηγείται καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνούς προστασίας, που είναι κάτοχοι δελτίου αιτήσαντος σε ισχύ, των οποίων η αίτηση είχε **υποβληθεί έως και 5 τουλάχιστον έτη**, πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος και η εξέτασή της εκκρεμεί σε β' βαθμό -και ως εκ τούτου έχουν ήδη κατοχυρώσει δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ή/και της οικογενειακής ζωής- χωρίς να προηγηθεί η ατομική συνέντευξη σε δεύτερο βαθμό για εξέταση/ διαπίστωση των λόγων διεθνούς προστασίας». Απομένει να διευκρινιστεί στην πράξη αν στην εν λόγω διάταξη υπάγονται όσοι είχαν υποβάλει αίτηση προ πενταετίας *τουλάχιστον* ή έως και πέντε έτη πριν.

κλειστές δομές), όταν δηλαδή δεν έχει ακόμη εκδοθεί η ΚΥΑ ίδρυσής τους (το οποίο μάλλον ισχύει για όλα τα ΚΥΤ) και συνεπώς δεν έχει νομίμως διορισθεί διοικητής σε αυτά.³

Σύμφωνα με το άρθρο 46 (που μεταφέρει τα άρθρα 8 έως 11 της Οδηγίας 2013/33), εφόσον υποβληθεί αίτημα ασύλου κατά τον χρόνο που ο αλλοδαπός είναι κρατούμενος, μπορεί (κατ' εξαίρεση) να εκδίδεται απόφαση κράτησής του από τον οικείο Αστυνομικό Διευθυντή για συγκεκριμένους λόγους (διαπίστωση στοιχείων ταυτότητας, κίνδυνος διαφυγής, κίνδυνος για τη δημόσια τάξη κλπ) ως το ήδη προβλεπόμενο ανώτατο όριο των 18 μηνών.⁴ Εξυπακούεται ότι η κράτηση στο ΚΥΤ πρέπει να συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των ανώτατων ορίων.

Δικαίωμα αντιρρήσεων ο αλλοδαπός έχει τόσο κατά τη διάρκεια της αρχικής κράτησης των 25 ημερών όσο και μεταγενέστερα. Η απόφαση κράτησης, όπως και η απόφαση παράτασης πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο δικαστή του Διοικητικού Πρωτοδικείου για έγκριση (αρ. 46 παρ. 5). Αυτή η υποχρέωση υποβολής της απόφασης κράτησης στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο δεν είναι σαφές αν αφορά και την απόφαση «περιορισμού της ελευθερίας» που εκδίδει ο διοικητής του ΚΥΤ κατά το άρθρο 14, δεδομένου ότι το εν λόγω άρθρο παραπέμπει στην αναλογική εφαρμογή του άρθρου 46.

Γ) Αναλυτικά η **κατά παρέκκλιση** διαδικασία

Οι διατάξεις του Γ' μέρους του ν. 4375/2016, δηλαδή οι διατάξεις που μεταφέρουν την Οδηγία 2013/32/ΕΕ, αρχίζουν να ισχύουν δύο μήνες μετά τη δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ (δηλαδή από 3.6.2016). Αντιθέτως, η κατά παρέκκλιση διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4 αρχίζει να ισχύει άμεσα από τη δημοσίευση.⁵

Η ισχύς της διαδικασίας αυτή ορίζεται σε 6 μήνες εκ του νόμου που μπορεί να παραταθεί για άλλους 3 με υπουργική απόφαση (το αρχικό σχέδιο του νόμου προέβλεπε 3+2 μήνες: προφανώς κρίθηκε ότι δεν φθάνει ο χρόνος για τη μείωση των μεταναστευτικών ροών). Από αυτή εξαιρούνται ευάλωτες ομάδες.

Ας δούμε προσεκτικότερα πως λειτουργεί:

1^ο βήμα: φθάνει μαζικός αριθμός προσώπων σε λιμάνια κλπ. (σημειωτέον ότι δεν διευκρινίζεται τι θα πει «μαζικός», π.χ. πόσοι πρέπει να φθάνουν για να θεωρηθεί μαζικό ή αν αυτοί πρέπει να έχουν πατήσει ελληνικό έδαφος με την ίδια βάρκα ή απλώς την ίδια μέρα. Ο νόμος αντλεί βέβαια από την εμπειρία των τελευταίων μηνών, οπότε τυχόν σημαντική μείωση του αριθμού των εισερχομένων λογικά θα πρέπει να οδηγήσει σε αχρησία τη διάταξη).

³ Το ζήτημα αυτό φαίνεται να έχει ήδη ανακύψει στη Χίο και συνεπάγεται την de facto κράτηση ανθρώπων χωρίς καμία διοικητική πράξη.

⁴ Θα μπορούσε πάντως να υποστηριχθεί η θέση ότι όταν το άρθρο 46 παρ. 4 δ' του ν. 4375/2016 παραπέμπει στα «ανώτατα όρια κράτησης» του άρθρου 30 του ν. 3907/2011, αναφέρεται μόνο στο ανώτατο όριο των έξι μηνών και όχι στη δυνατότητα 12μηνιας παράτασης του τελευταίου, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται ρητώς και η ερμηνεία διατάξεων περί κράτησης, ως εξαιρετικών, δεν μπορεί παρά να είναι στενή.

⁵ Το άρθρο 60 παρ. 4 προβλέπει την έκδοση ΚΥΑ. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η ΚΥΑ αυτή είναι αναγκαία για την έναρξη λειτουργίας της κατά παρέκκλιση διαδικασίας, αλλά στην πράξη η διαδικασία άρχισε να εφαρμόζεται χωρίς την έκδοση της ΚΥΑ.

2^ο βήμα: μεταφέρονται σε ΚΥΤ (τα πρώην hot spots), τα οποία είναι κλειστές δομές. Από την πρώτη στιγμή ξεκινάει η διαδικασία καταγραφής και ταυτοποίησής τους. Προφανώς, μόλις ολοκληρωθεί αυτή βγαίνει η απόφαση κράτησης από τον Διοικητή του ΚΥΤ, αλλιώς το αργότερο εντός τριημέρου (*μέχρι να εκδοθεί η απόφαση κράτησής τους, κρατούνται χωρίς καμία απόφαση*). Σε ΚΥΤ μπορούν να κρατούνται μέχρι για 25 ημέρες, ενώ μπορεί να μεταφέρονται και σε άλλα ΚΥΤ που θα ιδρύνονται στο εσωτερικό της χώρας.

3^ο βήμα: κάποιιοι υποβάλλουν αίτηση ασύλου και κάποιιοι άλλοι όχι. Όσοι δεν υποβάλλουν, παραπέμπονται κατευθείαν στην αστυνομία για «επιστροφή, απέλαση ή επανεισδοχή», όπως λέει η διάταξη (αναλυτικότερα για την επανεισδοχή βλ. κατωτέρω στο Ε). Τα κέντρα κράτησης της αστυνομίας μπορούν να λειτουργούν εντός του ΚΥΤ (άρθρο 16 παρ. 6).

4^ο βήμα: όσοι θέλουν να υποβάλλουν αίτηση, το κάνουν ενώπιον των αρχών παραλαβής ή της υπηρεσίας κράτησης ή της ΥΠΠΥΤ, αν είναι υπό κράτηση (άρθρο 36). Πρακτικά, επειδή το μέρος Γ' θα αρχίσει να ισχύει δύο μήνες μετά την έναρξη ισχύος του νόμου (αρχές Ιουνίου δηλαδή), ως τότε οι αιτήσεις υποβάλλονται αποκλειστικά ενώπιον των αρχών κράτησης, δηλαδή αστυνομικών, λιμενικών ή στρατιωτικών, ή των υπαλλήλων της ΥΠΠΥΤ στα ΚΥΤ.

5^ο βήμα: Ο αρμόδιος υπάλληλος του περιφερειακού γραφείου ή του κινητού κλιμακίου της υπηρεσίας ασύλου εξετάζει την αίτηση. Στον αιτούντα δίδεται προθεσμία 1 ημέρας για προετοιμασία για τη συνέντευξη και το αργότερο την επομένη εκδίδεται η απόφαση, η οποία επιδίδεται το αργότερο την επομένη (*πρακτικά η διαδικασία μπορεί να έχει ολοκληρωθεί μόλις την επομένη της καταγραφής του αιτούντος στο ΚΥΤ, δηλαδή αν υποβάλλει ο αλλοδαπός την αίτηση το πρωί της Δευτέρας, τον καλούν σε συνέντευξη το μεσημέρι της Τρίτης και άμεσα εκδίδεται και επιδίδεται η απορριπτική*).

6^ο βήμα: μετά την (δεδομένη) απόρριψη της αίτησης, ο αιτών έχει 5 ημέρες προθεσμία για άσκηση προσφυγής (61 παρ. 1 δ'). Κατά το διάστημα αυτό αναστέλλεται κάθε μέτρο επιστροφής κλπ. (61 παρ. 4). Η προσφυγή εξετάζεται από τις επιτροπές προσφυγών του άρθρου 26 του π.δ. 114/2010, αφού ακόμη δεν έχει εκδοθεί το π.δ. που συστήνει την αρχή προσφυγών (αρ. 80 παρ. 27) (*και όχι από τις επιτροπές του άρθρου 3 του ν. 3907/11, οι οποίες επανασυστήνονται βάσει της παρ. 2 του άρθρου 80*).

7^ο βήμα: Η διαδικασία είναι κατά κανόνα έγγραφη. Η προσφυγή εξετάζεται σε 3 ημέρες από την κατάθεση. Ο αιτών δύναται να υποβάλει αίτηση για προφορική συνέντευξη ως την επομένη του αιτήματός του (62 παρ. 1 ε'). Μπορεί να υποβάλει υπόμνημα ως μία ημέρα πριν την εξέταση της προσφυγής του ή και μία ημέρα μετά. Αν γίνει δεκτό το αίτημα ακρόασης, η ειδοποίηση γίνεται μία ημέρα πριν την εξέταση. Η απόφαση εκδίδεται εντός 2 ημερών από την εξέταση ή την κατάθεση υπομνήματος και επιδίδεται την επομένη. *Συνολικά η διαδικασία σε δεύτερο βαθμό μπορεί να κρατήσει 8-10 ημέρες.*

8^ο βήμα: απορρίπτεται και σε δεύτερο βαθμό η αίτηση. Από εκείνο το σημείο και έπειτα αφενός επιτρέπεται η προσφυγή στο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο (του Πειραιά, εφόσον η αίτηση ασύλου είχε υποβληθεί σε νησί), αφετέρου θα ακολουθείται η διαδικασία επιστροφής ή απέλασης.

9^ο βήμα: απομάκρυνση από τη χώρα. Αυτή θα γίνεται ως τις 31.5.2016 βάσει του πρωτοκόλλου επανεισδοχής Ελλάδας-Τουρκίας (2002/2010/2011) και από 1.6.2016 βάσει της συμφωνίας επανεισδοχής Ε.Ε.-Τουρκίας. Αυτό προκύπτει από το ενημερωτικό memo του γραφείου τύπου της Ευρωπαϊκής επιτροπής⁶.

Δ) Πως θεμελιώνεται η απόρριψη του αιτήματος ασύλου

Η κατεπείγουσα ψήφιση του ν. 4375/2016 και η θέσπιση της κατά παρέκκλιση διαδικασίας συνδέονται αναπόσπαστα με τις εξελίξεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συμφωνίας με την Τουρκία για την ενεργοποίηση της διαδικασίας επανεισδοχής. Ενόψει αυτού, δεν χωρεί αμφιβολία ότι μεθοδεύεται η συστηματική απόρριψη, στον πρώτο τουλάχιστον βαθμό, ως απαράδεκτων των αιτήσεων ασύλου που θα υποβάλλονται βάσει της κατά παρέκκλιση διαδικασίας, βάσει των άρθρων 55, 56 και 57 του νόμου (35-38 της οδηγίας 2013/32 και άρθρα 24 ως 27 της οδηγίας 2005/85, η οποία εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρονικό διάστημα των δύο μηνών από τη δημοσίευση του ν. 4375/2016):

1) Οι προερχόμενοι από χώρες όπου δεν υπάρχει ενεργή πολεμική σύρραξη θα κρίνεται ότι προέρχονται από **ασφαλή χώρα καταγωγής** (δηλαδή από τις χώρες που θα περιλαμβάνονται είτε στον ενωσιακό είτε στον εθνικό σχετικό κατάλογο). Θα πρέπει ο αιτών να ανατρέψει το **τεκμήριο της ασφαλούς χώρας** επικαλούμενος προσωπικούς λόγους που την καθιστούν μη ασφαλή.

2) Οι αιτήσεις των Σύρων (και πιθανώς των Αφγανών κλπ) θα απορρίπτονται ως απαράδεκτες επειδή έχουν διέλθει από **πρώτη χώρα ασύλου** ή έχουν διέλθει από **ασφαλή τρίτη χώρα, δηλαδή από την Τουρκία**. Πρακτικά, η Τουρκία ναι μεν δεν χορηγεί άσυλο, αλλά μπορεί να κριθεί ότι αποτελεί χώρα όπου ο αιτών «απολαμβάνει άλλης αποτελεσματικής προστασίας ... επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης». Ή μπορεί να κριθεί ότι είναι ασφαλής τρίτη χώρα, δηλαδή σωρευτικά συγκεντρώνει τα εξής χαρακτηριστικά: α) δεν απειλείται η ζωή και η ελευθερία λόγω φυλής, φύλου κλπ, β) τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης βάσει της Σύμβασης της Γενεύης, γ) δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης (απειλής της ζωής ή βασανιστηρίων κλπ), δ) απαγορεύεται από τη χώρα αυτή η απομάκρυνση σε άλλη χώρα όπου μπορεί να υποστεί βασανιστήρια κλπ, ε) μπορεί να ζητήσει το καθεστώς του πρόσφυγα και να λάβει προστασία βάσει της σύμβασης της Γενεύης και στ) υπάρχει σύνδεσμος με την εν λόγω τρίτη χώρα.

⁶ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-16-963_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-963_en.htm)

Η κρίση ότι η Τουρκία αποτελεί ασφαλή τρίτη χώρα είναι πολλαπλά προβληματική, ιδίως αν ληφθούν υπόψη οι πληροφορίες για συμφωνίες επανεισδοχής με τις χώρες καταγωγής, όπως το Αφγανιστάν και το Ιράν ή ακόμη και η Συρία, το γεγονός ότι δεν χορηγείται καθεστώς ασύλου βάσει της Συνθήκης της Γενεύης και ότι εφαρμόζονται συστηματικά πρακτικές φυλάκισης των αιτούντων άσυλο.⁷

Ήδη από τις πρώτες ημέρες εφαρμογής της κατά παρέκκλιση διαδικασίας είδαμε ότι στην πράξη ο εμπειρογνώμονας της EASO γνωμοδότησε ότι η Τουρκία είναι ασφαλής τρίτη χώρα σε σχέση με τις πρώτες αιτήσεις ασύλου που εξετάστηκαν. Επίσης διεξήγαγε στην πράξη τη συνέντευξη, κάτι που δεν προβλέπεται. Η γνωμοδότηση αυτή, πρόκειται για τυποποιημένο κείμενο που επαναλαμβάνεται σε όλες τις απορρίψεις αιτημάτων, ουσιαστικά αναιρεί την εξατομικευμένη κρίση που απαιτείται και ακόμη χειρότερα να επιρρίπτει στον αιτούντα άσυλο το βάρος να αποδείξει ότι η Τουρκία δεν είναι ασφαλής τρίτη χώρα κατά πλήρη αντιστροφή του πνεύματος των διατάξεων της οδηγίας. Στις πρώτες αυτές περιπτώσεις οι λακωνικά απορριπτικές αποφάσεις είναι *αναιτιολόγητες*. Δεν έχει κατοχυρωθεί η νομική συνδρομή από το κράτος. Κατά την εξέταση σε δεύτερο βαθμό, στις λίγες υποθέσεις που εξετάστηκαν, η συνέντευξη του αιτούντα έγινε όχι αυτοπροσώπως αλλά με τηλεφωνική σύνδεση.

Ε) Πώς θα λειτουργεί νομικά και πρακτικά η επανεισδοχή;

Το πρωτόκολλο επανεισδοχής ΕΕ-Τουρκίας, το οποίο έχει υπογραφεί ήδη από 16.10.2013, αλλά θα τεθεί σε ισχύ από 1.6.2016 (υπάρχει ασάφεια ως προς την έναρξη ισχύος), προβλέπει στο άρθρο 4 ότι η Τουρκία υποχρεούται να δέχεται στην επικράτειά της, μεταξύ άλλων, όσους βρίσκονται σε έδαφος κράτους μέλους και εισήλθαν παράνομα και απευθείας στην επικράτεια των κρατών μελών, αφού διέμειναν ή διήλθαν από την τουρκική επικράτεια.

Η διαδικασία που προβλέπεται είναι σχετικά απλή: για τη μεταγωγή του προσώπου απαιτείται αίτηση επανεισδοχής από την Ελλάδα, εκτός αν το προς επανεισδοχή πρόσωπο έχει έγκυρη άδεια διαμονής ή βίζα για την Τουρκία, οπότε δεν χρειάζεται καν αίτηση. Αν η σύλληψη του προσώπου έγινε στη μεθόριο περιοχή, η αίτηση μπορεί να υποβληθεί εντός 3 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία σύλληψης (ταχεία διαδικασία - είναι αυτή που θα εφαρμοστεί στην πράξη όπως φαίνεται). Σε κάθε περίπτωση η αίτηση πρέπει να γίνει εντός 6 μηνών από τη σύλληψη ή από τότε

⁷ Έντονες ανησυχίες για τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας έχουν διατυπωθεί και από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες. Βλ. <http://www.refworld.org/docid/56f3ee3f4.html>

που αρχίζει να ισχύει η συμφωνία. Είναι ανοιχτό το ενδεχόμενο να μπορεί να ζητηθεί η επανεισδοχή για κάθε αλλοδαπό που πέρασε από Τουρκία πριν μπει στην Ελλάδα, άρα και για όσους Σύρους κλπ είναι ήδη στην Ειδομένη ή σε δομές φιλοξενίας.

Υπάρχει ειδικό έντυπο για την αίτηση επανεισδοχής που περιλαμβάνει συγκεκριμένες πληροφορίες. Μπορεί να υποβληθεί ακόμη και ηλεκτρονικά και η απάντηση (στην ταχεία διαδικασία) δίνεται εντός 5 εργάσιμων ημερών εγγράφως. Αν δεν απαντηθεί, θεωρείται ότι η μεταγωγή έχει εγκριθεί. Πρέπει η Τουρκία να ειδοποιηθεί για το που και πως θα γίνει η μεταγωγή 48 ώρες πριν *(συνολικός χρόνος από τη σύλληψη 8 εργάσιμες ημέρες συν 48 ώρες, δηλαδή περίπου 12-14 ημέρες και κατά συνέπεια ταυτίζεται με τον χρόνο που χρειάζεται η κατά παρέκκλιση διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4)*.

Πρακτικά, με την ενεργοποίηση της συμφωνίας επανεισδοχής Ε.Ε.-Τουρκίας (όπως και της αντίστοιχης Ελλάδας-Τουρκίας) φαίνεται να εφαρμόζεται η πρακτική των μαζικών απελάσεων και κατά συνέπεια των ομαδικών επαναπροωθήσεων από τη στιγμή που η Τουρκία θεωρείται εκ προοιμίου ασφαλής χώρα, χωρίς εξατομικευμένη κρίση. Αυτό είναι ένα κρίσιμο ζήτημα που απαιτεί διερεύνηση κατά την εφαρμογή της συμφωνίας.